Проект “Обмен на практики и създаване на модел за ограничаване на речта на омразата чрез създаване на култура на толерантност и приемане на различията”

Финансиран в рамките на Програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009`2014 г.

М е т о д и к а

Намаляване на ксенофобията, расизма, езика на омразата и нетолерантността в училищата

Интегриран модел за обучение на педагози в мултикултурна среда

ЦЕЛ НА ОБУЧЕНИЕТО

Обща цел: развитие на хуманитарна философия и гражданска отговорност у младите хора в Р България

Подцели:

1. Изграждане на обща представа за проблема на нетърпимост и омраза в обществото, както и причините и механизмите на ксенофобията;

2. Укрепване на толерантността, ненасилието и човешките права;

3. Създаване на умения за съпротива към ксенофобия и етнически антагонизъм и мултиплицирането им сред младите хора в училище:

- В работата с информация (критичен анализ, средства за масова информация, художествени и научни текстове и политическите процеси)

• В ежедневните комуникации;

4. Формиране на ресурси у педагозите за работа с децата и юношите в класовете като инвестиция в бъдещо общество на търпимост и приемане на различията;

5. Изграждане на бъдеща среда на мултикултурализъм, утвърждаване на Р България като европейска държава на толерантност и многообразие.

ЦЕЛЕВАТА ГРУПА ЗА КУРСА

Курсът е предназначен за училищни психолози, представители на училищни администрации и преподаватели на ученици от 5÷10 -ти класове по следните причини:

- педагого-психологическата работа с младите хора на тази възраст, доближаващи се към своята зрялост, с начално развиване на интерес към политиката, социалните отношения е с изключителен потенциал за повлияване върху предразсъдъците и стереотипите;
- учениците на посочената възраст са способни на сериозен интелектуален труд и могат да разбират конкретната полза от знанията и уменията;
- националистическите организации имат за цел да привличат 14-16-годишните ученици в своята дейност и са необходими мерки по отношение на превенцията на ксенофобия и расизъм;
- развиването на потенциала на училищните специалисти за партниране с родителите на учениците за решаване на конфликтни и кризисни ситуации, свързани с агресия, насилие и др. подобни, основаващи се на етнически, религиозни, полови, социални и др. признаци.

СТРУКТУРА НА ОБУЧЕНИЕТО

Курсът за обучение се провежда въз основа на настоящата учебна програма.

Курсът завършва със Сертификат за успешно завършено обучение.

Форми на обучението

- ✓ Лекции
- ✓ Ролеви игри
- ✓ Упражнения

СЪДЪРЖАНИЕ НА КУРСА

Курсът е предназначен за редуциране на проявите на нетърпимост и нетолерантност в училищна среда. Следователно, основното му съдържание се отнася най-разпространените стереотипи и предразсъдъци в българското общество, а също и на фактите, които помагат на младите хора да разберат тези стереотипи.

ОБУЧИТЕЛНИ МЕТОДИ

Специфичното съдържание на курса определя метода.

На първо място, обучението не се базира на запомняне и възпроизвеждане на информация, а има по-скоро идеен характер.

На второ място, обучението е насочено към придобиване на практически умения и умения които помагат работата с младите хора за тяхната по-добра ориентация в сложния модерен свят. То има потенциала да предотвратява ефектите на ксенофобска и расистка пропаганда и избира оптималните стратегии на поведение в ситуации, в които се демонстрира нетърпимост към всяка етническа група.

Методът на обучение е подбран от образователни дейности, които изискват творчески подход към материала и създаване на оптимални условия за самостоятелна работа на участниците:

- Ролеви игри
- Дискусии
- Психологически игри и упражнения
- Работа в малки групи

Анализът на информацията заема особено място. Това включва сравнение на различни стилове на текст, лингвистичен анализ на публикуваните статии и анализи на телевизионни предавания.

Важен компонент на метода е активното включване на участниците в дейностите по проекта.

Продължителност на обучението – 6 учебни часа

ПРОГРАМА НА КУРСА

Раздел 1. Правни параметри и регулации на проявите на ксенофобия, расизъм, нетолерантност и непоносимост.

Раздел 2. Предразсъдъци и стигми. Предразсъдъци на съвремието. Начини за разпространяване на етническите предразсъдъци в обществото.

Раздел 3. Общо за ксенофобията: психологически и социални причини за този страх, възможни начини за промяна на настоящата ситуация, анализ на различни стратегии на поведение за "жертви", "свидетели" и "протектори".

Раздел 4: Обучителни стандарти и добри норвежки практики за толерантността в училище и план срещу тормоза

По време на курса, участниците трябва да придобият следните способности и умения:

- анализ на информацията от гледна точка на разграничение между факти и мнения на и също признават случаи на манипулиране на печатния материал на средствата за масова информация, телевизионни предавания и изяви на политици;
- при разговори и работа с ученици, които изразяват становища и ксенофобски нагласи, да намерят убедителни аргументи, с които да се противопоставят на тези становища;

- да изградят умения за контрол на негативни чувства в ситуации на конфликти или преследване поради непоносимост;
- да изграждат у учениците отношение на толерантност и уважение към хората, идентифицирани в малцинствена група, а също и към тези, които страдат от дискриминация.

Мултикултурният подход за обучение е сравнително нов за по-голямата част от държавите в Европа, за България също. Като първи приоритет, обучението на учителите трябва да бъде реорганизирано, за да се повиши капацитетът им за работа с ученици в мултикултурна среда. Обмяната на опит между държавите би спомогнало за развитието на този процес.

Основните въпроси при обучението на учители в мултикултурен и междукултурен аспект:

Приносът на проекта за подобряване процеса на обучение на учителите за преподаване в мулти културна среда включва определяне на всички основни въпроси, засягащи тази генерална цел. Анализът сочи, че основният въпрос по отношение на обучението на учители за нуждите на мултикултурното образование са следният: разрешаването на образователни проблеми не може да бъде постигнато с отделни, изолирани мерки. Методиката преразглежда политиките във връзка с обучението на педагози.

Обучението на учители и мултикултурализма

В обучението на учителите са включени мерки към образователните нужди на всяко лице в общността. Учебните планове в основното образование са обикновено монокултурни. Те се основават на историята и вярванията на доминантните групи. Това може да пресъздаде усещане за дискриминация сред учениците от малцинствата, което, на свой ред, би могло да доведе до загуба на идентичността и самооценката на тези ученици. Това е и причината за слаби постижения в училище на учениците от

малцинствените групи, а оттам и за трудността, която те срещат със своята интеграция в обществото и представлява пречка за тях в намирането на добра работа. Подходящият учебен план трябва да съвместява историята и спецификите на всички общности. Териториалният подход може да бъде изключително полезен при постигането на тази цел. Обучението на учителите трябва да включва стратегии и методики, които ще подобрят постиженията в училище на децата от малцинствените групи. Мултикултурното/междукултурното образование е начин за подпомагане културната идентичност на учениците от всички общности, включително станалите обект на дискриминация. Такова образование стимулира личната самооценка на учениците, чрез развитието на знание за особеностите и постиженията на техните собствени общности. По същия начин, този подход спомага за преодоляването на негативното отношение спрямо представители на други общности. Вземащите решенията и отговорните за образователния процес често не осъзнават проблемите, причинени от лингвистичните и културни различия на учениците в класните стаи или не обръщат внимание на тези проблеми. Всеки процес на развитие на образованието в мултикултурен аспект започва с осъзнаванеот страна на отговорните за взимането на решения в процеса на потребностите на учениците. Културното и лингвистично разнообразие често се възприема като негативен елемент на образование. Това разнообразие може да бъде ресурс в класните стаи, ако учителите са способни да приемат знанията и вижданията на учениците и да стимулират техния обмен. Семейната среда, опитът и културният произход на учениците могат да послужат като добър ресурс за учителите. Гледайки процеса в тази светлина стимулира самооценката на учениците и им помага да преодолеят стеснителността и чувството за дискриминация, чрез развитие на взаимно разбиране и солидарност между учениците от различните общности. Монокултурното образование поставя хомогенни образователни цели за цялото население. Въпреки това, всяка отделна общност може да има различни образователни цели. Да приемаме тези различия и да се адаптираме към тях е важно от гледна точка на образованието. Това може да се окаже трудно, имайки предвид различията в целите на всяка общност. В този случай, „двукултурното училище“ изглежда възможна опция за решаване на проблема.

Интегриран модел за обучение на учители в мултикултурна среда

Обучението на учители трябва да включва информация за образователните цели на общността, както и въпроса за интеграцията им в рамките на учебния план. Необходимо е да помогнем на учителите да се справят с етноцентризма и негативното отношение спрямо малцинствата. Това отношение представлява пречка за разбирането на културата на учениците и техните особености. Анализът на разбиранията на учителите и тяхното отношение спрямо учениците е важен фактор при организирането на обученията им в мултикултурна/междукултурна среда. Ученето не е просто набавяне на нужната информация. По-скоро, то е сложен процес на трансформиране на концептуални рамки. Процесът на учене зависи от мрежа от идеи, вярвания, логически способности, език, знание и умения, които учениците използват при развитие на техните знания. Тази мрежа е организира в система, наречена „когнитивна система“. Тя може да подпомогне придобиването на знание и развитието на умения на някои, попречвайки на обучението на други. Идентифицирайки тези пречки, учителите могат да разработят обучителни програми, които да помогнат на учениците за тяхното преодоляване. Пречките пред обучението им могат да бъдат религиозни, културни, логически, концептуални или емоционални. Значението, което се придава на информацията зависи от концепцията, вярванията и отношението, които се различават от тези на техните учители, те могат да приписват различни значения на информацията, която те получават. Обучението на учителите трябва да им осигури елементи за разбиране и справяне с тези проблеми. Мултикултурното/междукултурното образование изисква наличието на капацитет на обучителя да адаптира обучителните методи към учениците в подход на концентриране на знания към обучаемия. Някои концепции и разбирания на учителите могта да се окажат пречка пред развитието на този капацитет. Например, учителите често смятат, че „да преподаваш“ е идентично на „да предваш информация“ и, че „да учиш“ е еквивалентно на „да слушаш и да запомняш“. Този тип учители не се влияят от специфичните нужди и трудности на учениците. Затова обучението на учителите трябва да спомогне за модифицирането на това тяхно

разбиране, така че те да развият капацитет за зачитане различията и трудностите на учениците. Анализът на разбиранията и демонстрираните отношения на учителите по отношение на преподаването е важен елемент на тяхното обучение. Важен момент в този аспект е „временната структура“ (монохромна или полихромна). Различията във тази временна структура може да се превърнат в източник на недоразумения в разбирателството между учителите и учениците.

Обучението на учителите трябва да информира преподавателите за временните организационни инициативи на учениците и да развие техните възможностите да адаптират обучението към нуждите на учениците. Разбирането на обучителните трудности на учениците е фундаментален елемент в образователната дейност, особено когато учителят произхожда от общност, която се различава от тази на учениците. Обучението на учителите трябва да включва методи за анализ на разбиранията, отношението и образователните трудности на ученицитеи трябва да разработи стратегии за тяхното преодоляване. Често, учителите срещат затруднения в комуникацията си с ученици от други култури. Ако учителите не са наясно с изискванията за комуникация със своите ученици, то те трудно биха могли да установят добри комуникационни взаимоотношения с тях. Свързан с това е и проблемът с темите-табу за учениците. Ако учителите не ги вземат под внимание, това би довело до нараняване чувствата и би отблъснало учениците. Затова, учителите трябва да се информират за начина на комуникация в ученическите среди, както и за темите, представляващи табу за учениците и да приспособят своя подход спрямо тях. Някои изследвания разкриват положителна корелация между образователните затруднения и ученическата култура. Например, учениците от култури, не въплъщаващи математическите концепции, съвсем логично изпитват проблеми с математиката. За смета на това, те разполагат с други умения, които могат да бъдат развити от учителите. Опитът показва, че интегрирането на капацитета за разбиране на сложни системи от взаимоотношения, капацитетът да се предприемат традиционни дейности или знанието за територията могат да помогнат на учениците да преодолеят образователните затруднения. В мултикултурния контекст, анализът на културата и обучителните трудности, както и стратегиите и методологиите за подпомагане

учениците да преодолеят тези препятствия са следователно важен елемент от процеса за обучение на учителите. Различните култури имат различни културни стилове. Адаптирането на обучението към различните културни стилове на учениците може да подпомогне процеса на учене и да реши някои от основните проблеми. Учениците са етноцентрични и често проявяват негативно отношение и перцепции към различни културни и етнически групи. Помагайки на учениците да разберат другите общности и да развият солидарност към тях е базисен момент в стремежа за подпомагане мира и демокрацията. Обученията на учителите трябва да включват проучване метода за анализ на ученическите отношения, както и стратегии и методики за развитие на солидарност и разбиране между различните общности. В мултикултурния контекст, развитието на „ученическия език" е фундаментален елемент в образованието. Децата с ограничен капацитет при усвояването на езика на преподаване срещат сериозни проблеми при стремежа им да достигнат високо ниво на образование.

Тази ситуация увеличава вероятността за по-слаби постижения в училище. Особено тревожна е ситуацията на децата, идващи от семейства със сравнително бедна езикова култура и умения, както и тези, произхождащи от семейства на мигранти и изпитващи затруднения с говоренето както на майчиния, така и на доминантния език. Резултатите показват, че децата от двуезични семейства, които не говорят нито един от двата езика, срещат особени образователни затруднения. Ефективното мултиезично обучение изисква участието на всички учители, а не само на учителите по езиците. Учителите трябва да бъдат обучени в методи за анализиране културния език на учениците, както и в методика за подпомагане изучаването на майчиния език. Проява на ксенофобия и расизъм е склонността да се приемат простички отговори на сложни проблеми. За да се избегне използването на лесни и бързи отговори е необходимо изграждането на капацитет за разбиране на сложни и логически свързани системи и процеси като процесите на околната среда и социалните системи. Често учениците не успяват да развият тези умения. Учителите трябва да бъдат обучени да подпомагат учениците в развиването на капацитет за разбиране на сложните социални системи и в избягване на елементарното мислене. Това може да послужи за пример за интегриране на обучение на учители в мултикултурна среда и обучение за устойчиво развитие.

Децата от малцинствата често имат здравословни, социални и икономически проблеми. Образованието за устойчиво развитие, приспособен за повишаване качеството на живот в различните общества, може да спомогне за разрешаването на тези проблеми. Една от важните цели е повишаването капацитета за преговори, както и капацитета за организиране на колективни дейности. Това е друг пример за интегриране на образованието за постигане на устойчиво развитие с образованието за мултикултурализма. Мултикултурното обучение изисква наличието на общностно насочен подход. Следователно, обучението на учителите изисква включването на основна информация за етнически групи и групи по култури като традиционното знание, религия, табута, език, социална организация, комуникационни възприятия, временни организации и др. Важно е да се избягват стереотипите спрямо общностите, често подхранвани от учителите. Това е една от пречките за разбиране проблемите на учениците. Обучението на учителите трябва да развие техния капацитет за използване на основната информация за общностите на учениците по време на процеса на развитие на капацитета им за адаптиране на обучението към учениците, непроявяващи тези стереотипи. Всяка общност разполага със свое собствено емпирично знание, което се предава на новите поколения чрез приказки, истории, песни и поговорки. Важно е да се насърчава интеграцията на традиционното знание в обучението (и в частност в научното образование), като то подпомага ученето, позволява на учениците да научават за своята собствена общност, развива тяхната културна идентичност и самооценка и позволява съхранението на емпиричното знание, което в противен случай би се загубило. Тази интеграция е основата на изграждането на национален капацитет за устойчиво развитие, в основата на който е използването на ресурсите и знанието, както и участието на цялата общност. Учителите трябва да бъдат обучени в използването на традиционното знание при преподаването в научната област и в други сфери. Участието на семействата на учениците в училищните дейности е важен елемент при постиженията на учениците. Обучението на учителите трябва да развие умения им за установяване добри контакти със семействата на учениците и за стимулиране тяхното по-активно участие в училищните дейности. Обучителните материали са обикновено монокултурни и представят само доминантния етнически и културен модел. Такъв тип материали могат да наранят чувствата на учениците от

малцинствата и може да подпомогне дискриминативните възприятия и поведение. Мултикултурното образование изисква наличие на обучителни материали, представящи всички култури и историята на всички общности. Учителите трябва да бъдат обучени в изработването на такъв тип мултикултурни материали. Учителите трябва да бъдат обучени в управление на конфликти. Това обучение би могло да предостави методики и концепции на учителите за развитие на капацитета на учениците за управление на конфликти и за стимулиране на активно участие в мирното разрешаване на конфликти в общността.

Учителят в мултикултурна среда трябва да познава различните общности и субгрупи

Мултикултурното образование се нуждае от прецизна информация за общностите на учениците. Тази информация трябва непрекъснато да се обновява, за да може да се проследи културните, социалните и икономическите промени в различните общества. Проучване за това как да бъде извлечена и обработена информацията трябва да бъде проведено на местно ниво. Веднъж извлечена, тази информация трябва да бъде включена в обученията на учителите, за да може директно да се достигне до тях. Следователно, добре организираната система за предаване на информация е един важен елемент в мултикултурното образование. От гледна точка на него е необходима допълнителна информация по отношение на основните образователни затруднения на учениците. Тази информация ще бъде адаптирана към тези техни нужди. Сравнително образователно проучване ще бъде организирано с оглед придобиването на тази информация.

Идеалният профил на преподавател в мултикултурната среда е: изследовател

Проблемите в мултикултурни класове са трудни за решаване. Необходима е информация за учениците и общностите, в които живеят, защото общностите и учениците се сменят, а с това се поражда и необходимостта от нова информация. Потенциално проблематична ситуация може да бъде разрешена в момента, в който

учителите придобият капацитета да анализират техните ученици като едно постоянно тяхно задължение и успеят да адаптират своя начин на преподаване в посока на промяна. С други думи, учителите трябва да бъдат „изследователи в класната стая“, да анализират образователните трудности на учениците и да използват стратегии и методики за адаптиране към тях. В мултикултурната среда, учителите не само трябва да могат да поддържат добра комуникация със своите ученици, но и да бъдат и широкоскроени и да прилагат научен подход в своето преподаване. Нашият опит показва, че учителите са не само способни да развият тези умения и компетенции, но и също могат да генерират опит от анализирането възприятията и образователните трудности на учениците като развият капацитет за инкорпориране на този анализ в своите ежедневни дейности.

Програмата предлага интегриран модел за обучение на учители за нуждите на мултикултурното образование: бъдещите концепции на учителите и отношения спрямо общностите, от които произхождат учениците; схващанията и възприятията на учениците, тяхното отношение към средата и образователните трудности, които те срещат; информация за общностите, от които учениците произхождат; информация за обучението за устойчиво развитие и териториалния подход; и синтез на позитивния опит на учителите в процеса. Моделът ще позволи на:

- ✓ Учителите да преодолеят етноцентризма и негативното отношение и възприятия спрямо общностите на учениците; ще спомогне за осъществяване на обучение за учители за историята и спецификите на всяка общност на учениците (културни, социални, религиозни и др.) и да развият умения за използване на тази информация в процеса на обучение.
- ✓ Информиране на учителите за традиционното знание в рамките на обществото и развитие на уменията им за използване на това знание в процеса на обучение.
- ✓ Увеличаване капацитета на учителите в способността им за преодоляване на образователните трудности на учениците, свързани с липсата на езикови умения и липса на познания на учениците от двуезичните семейства по езиците, използвани в семействата им.

- ✓ Обучаване на учителите в умения за подпомагане включването на семействата на учениците в училищните дейности и създаване на добри комуникационни взаимоотношения на тези семейства с общностите, от които произхождат.
- ✓ Запознаване на учителите с основните проблеми, свързани с качеството на живот в общностите (настаняване, маргинализация, заетост, здравеопазване и тн.) и развитие на капацитет да бъдат „агенти на устойчивото развитие в тяхната общност“.

Развитието на капацитета на учителите в мултикултурния контекст означава снабдяването им с информация за общностите, от които учениците произхождат и обучение за това, как да използват тази информация в процеса на преподаване. Обучението на учителите също цели да развие техните умения в комуникацията с ученици от различни общности. Учителите трябва да бъдат обучени в методи за анализиране възприятията на учениците, както и по отношение на трудностите, които те срещат в своето образование. Те трябва да знаят как да преподават концепцията за устойчивото развитие и как да обучат учениците, за да повишат своето качество на живот. Обучението на учителите трябва да представлява комбинация от информация и педагогически методи, а не трябва да се ограничава единствено до няколко урока за културните общности на учениците като някаква изолирана дисциплина. Обучението на учители в мултикултурна среда не е достатъчно, ако учителите проявяват етноцентризъм и ако те имат негативно отношение и възприятия спрямо учениците от мултикултурните общности. Следователно, обучението на учителите трябва да включва методи, анализиращи възприятията и отношението на учителите. Всички тези елементи се съдържат в програмата за обучение на учители.

Помощни материали за обучението

Лекции, Упражнения

Тук всеки е добре дошъл

Бежанците, имигрантите, малцинствата у нас могат и трябва да бъдат приемани като предпоставка за културно многообразие в нашите класни стаи. Новата училищна среда е възможност на бъдат запознати подрастващите, че силата на една нация се дължи на многообразието. За да бъде ефективна, обаче, са необходими хора с голямо сърце, отворено съзнание, с широк спектър от умения да показват голямо уважение и съпричастност. За да работи за мултикултурно общуване, преподавателите трябва да знаят:

- как да се подготвят, за да преподават в интеркултурна среда;
- как да се придобият знания, умения и характеристики, необходими да се адаптират добре към междукултурния клас;
- как ефективно да се комуникира с родители, независимо от различията в културата им.

Междукултурната класна стая предлага множество възможности в преподаването и ученето. Вашето предизвикателство като учител е да помогне на всички ученици да успяват. Всички печелят, когато признаваме и подчертаваме предимствата на многообразието.

Какво е култура?

Културата е набор от поведения, обхващащащи мисли, начини за комуникация, езици, практики, вярвания, ценности, обичаи, ритуали, начини за взаимодействие, роли, взаимоотношения и поведение.

Понятието култура се отнася до групи или общности, които споделят общи преживявания, определящи техните възприятия и разбирането на света. Тези групи

могат да бъдат разграничени по пол, раса, сексуална ориентация, идеология, националност, религия, професия, език или други фактори. Културата не е статична. Едно лице може да принадлежи едновременно към няколко култури.

Културата не се предава по наследство. Тя се научава. Култура засяга някои човешки черти и емоции. Например, чувства на любов и гняв, без самите те да са културни черти, са изразени по различен начин в зависимост от културата, към която принадлежим. С други думи, културната среда се отразява в поведението. Разнообразието засяга културата. Разнообразието на общността правят уникални класа, училището или страната.

Какво е мултикултурно общуване?

Мултикултурното общуване е взаимодействиието между различни културни групи, където всяка група допринася с култура, традиции и общуване. Този процес на обмен и споделяне се развива индивидуално и колективно. Целта на интеркултурния подход е да се повиши взаимното разбирателство, намали социалната изолация и да се насърчи приобщаването.

Междукултурни умения:

Тъй като училищата са микрокосмос, които отразяват обществото като цяло, култура играе водеща роля.

Затова е от съществено значение училищния персонал да:

- комуникират ефективно и правилно в различни контексти на културата;
- използват тази способност да общуват ефективно в различни контексти на образованието - класна стая, училище, училищното настоятелство и училищна система.

Междукултурните умения се придобиват чрез наблюдение, размисъл, обучение и практика. Придобиването и използването на умения, специално проектирани да бъдат ефективни инструменти в междукултурните среди, насърчават по-голяма справедливост. В класната стая това създава ученици, които се справят по-добре в обучителните и социалните си умения.

Ефектите на културната маргинализация

Маргинализираните ученици са членове на малцинствени групи, възприемани от мнозинството като хора с малка или никаква стойност. Тези групи малцинства като цяло са три вида - етнокултурна, езикова или сексуална и техните членове са жертви на отхвърляне или несправедлива дискриминация.

Разговори с учениците, които се чувстват маргинализирани поради тяхната култура или етнос установяват, че те често изпитват чувство на изолация, на разочарование и отхвърляне, което може значително да повлияе на тяхното самочувствие, тяхната мотивация, способността им да успеят и тяхното чувство за идентичност.

Учениците, които са имигранти или бежанци, е особено вероятно да бъдат маргинализирани. Всеки ден в те са изправени пред огромни предизвикателства, като например:

- да бъдат приети от връстниците си;
- да научат нов език;
- да посредничат за членовете на техните семейства;
- да се справят с психични разстройства в резултат от травмите на войната, културния шок или сблъсъка с новото;
- да разбират обърквашци и понякога противоречиви културни норми.

Учениците, които са членове на други маргинализирани групи чувстват стреса и страха от задължението за присъединяване към нов клас и се страхуват да се срещат с враждебността на неприемането. Тези емоции пречат на тяхното обучение в клас.

За да се интегрират успешно ученици, които се чувстват изключени, учителите и отговорни за успеха на младите хора в училищата трябва да придобият междукултурна перспектива.

Влиянието на културната перспектива

Днес в България е лесно да се придобият предразсъдъци, които се основават на обобщения и стереотипи, произтичащи от ограничен личен опит, медии и агресивни послания. А културната гледна точка, повлияна от предразсъдъците, може да води към неправилни предположения за интелигентност и способност за учене при учениците.

Разликата между постиженията на ученици, които са от доминиращата култура в страната и тези, които са представители на малцинства са се задълбочава. В класове, в които учителя използва методи съобразени само с доминиращата култура, учениците, които не са представители на мнозинството по-често се провалят и маргинализират.

Класната стая трябва да осигури равни възможности за всички ученици.

За да бъде ефективен в мултикултурния клас учителят трябва първо да разберем собствената си културна идентичност. Културата зад вашия мироглед влияе на вашите действия и разбиране на хората около вас. Той влияе на вашите мисли и поведение и е в основата на вашите предразсъдъци и нагласи за дискриминация.

Вие в състояние ли сте да идентифицирате своите вярвания, предубеждения и предразсъдъци? С въвеждането на този процес на самоанализ, Вие вървите по пътя към междукултурното разбирателство.

Да започнем с изучаване на различните ситуации, които са ви впечатлили във вашата работата на учител. Вашата класна стая отразява огледално вашите ценности и принципи. Вашата културна идентичност до голяма степен се определя от вашите предпочитания.

Какви са преживяванията и принадлежностите, които са оформили самоличността на вашите ученици?

Придобиването на добро разбиране за културите е от решаващо значение, за да можете да се свържете ефективно с учениците си.

Упражнение: Сега можете да създадете свое собствено дърво.

1. Започнете с въпрос: "Ако аз бях дърво, къде ще бъда?"

2. Направете кратко описание на вашето дърво. Нарисувайте го графичтно. Прегледайте опита, който сте придобили и отбележете на дървото важните за вас събития, започвайки от корените и приключете на върха на дървото. Представете си, че корените са вярвания, ценности и семейство, вашите преживявания от детството. Стъблото са събитията, които описват вашето детство и младост. Върху клоните опишете поуки от училището, работата, пътуванията и отношенията ви. Опитайте се да си спомните приблизителните дати на събитията.

3. С помощта на метафората на дървото се отразява опита от различни етапи от живота ви. Запитайте се:

- Какво научих от семейството си за хора, които са различни от мен?
- Какви са преживяванията, които промениха мнението ми за другите?
- Как са моите училищни преживявания и как те допринесоха за моето възприемане на

многообразието?

Още едно упражнение - добро или лошо?

Въпросът: Смятате ли, че разнообразието в обществото ни създава проблеми, че всичко трябва да се разреши на държавно ниво или по-скоро, мислите ли, че е плюс за развитието на нацията?

Маркирайте точката, която най-добре отразява вашето становище относно многообразието.

- Колкото повече хората са информирани, толкова по-малко са склонни да се страхуват. Опознаване на хората, които са различни от нас, променят нашите стереотипи и ни принуждават да преразгледаме собствените си

предубеждения. Разбирането на различията повлиява чувството на заплаха, страха и безспокойството от неизвестното.

• Приемането на различни мирогледи ни помага да намерим най-добрите решения на сложни проблеми. Опитът е инкубатора на творческото мислене и новаторските идеи. Училището и обществото са изправени пред все по- сложни проблеми и е необходимо да се възприемат различни подходи

за разрешаването им.

• Разнообразието е най-интересното в училищната общност. Различията могат да създадат здравословно напрежение и дори конфликтите подобряват творчеството и ученето на децата. Освен това, както всички знаем, живот без различията би бил скучен.

• Хората, които уважават различията, имат повече доверие на околните и живеят по-здравословно. Хората, които са приемат различните са физически и емоционално-здрави и по-успешни в кариерата си от тези, които са предпазливи и неприемащи. Положителното социално взаимодействие събужда у нас чувство за удовлетвореност и подобрява нашето самочувствие.

Създаване на приобщаващи класове

Как да се уверите, че вашата класна стая и училището са места, където всички ученици се чувстват приети?

Учителите трябва да гарантират създаване на приобщаващи среди, в които всеки ученик се чувства в безопасност.

Това е много човешка и естествена потребност учениците да искат да принадлежат към една група. Като част от група имаме чувството, че сме ценни, защитени и с гарантирани интереси. Училището трябва да

създава на представителите на различните малцинствени етноси и култури чувство за принадлежност каквато те имат в семейството си или в своята общност, в която връзките са близки и силни. Знаейки, че учениците виреят в среда, в която те се чувстват сигурни и добре дошли, ние трябва да гарантираме, че всички ученици се чувстват включени -в класната стая и в училище.

Учениците, които идват от една култура много по-различна от доминиращата, имат нужда от сигурността, че училището е приобщаващо и се грижи за тях както и за останалите. Като учител вие сте отговорни за създаването на тази безопасна среда, улеснявайки положителните взаимодействия и решаването на конфликти по конструктивен начин.

Ако учениците имат чувство за принадлежност към училищната общност като към среда, която позволява на всеки да обсъжда спорните въпроси и дава възможност за решаване на проблеми. Без това чувство на увереност, ученикът има затруднения на всички нива - социални, емоционални и обучителни.

Ако ученикът има усещането, че е част от този клас, той възприема гледните точки на съответната общност. Всички деца имат право да се обучават в приобщаваща среда, да се чувстват безопасно, да усещат зачитане на многообразието и правата на човека, да виждат редоставени възможности за успех.

За да се създаде чувство за принадлежност на учениците във вашия клас, опознайте ги. Научете имената на вашите ученици и техните истории. Знаете ли как се произнасят имената им правилно? Не се поддавайте на изкушението да ги съкращавате или побългарявате.

Общувайте с родителите или настойниците в началото на годината. Опитайте да откриете силните страни и възможностите на детето. Намерете дейности и възможности за създаване на доверие.

Бъди позитивен пример за подражание.

Един от най-ефективните начини за изграждане на приобщаваща и уважителна атмосфера вътре и извън класната стая, е личния пример. Учениците научават как да се държат правилно, като гледат възрастните около тях.

Какво можете да направите, за да идентифицирате и елиминирате липсата на справедливост в класната стая?

За да се премахнат социалните несправедливости в училище, ние трябва първо да разберем техните източници и тяхното въздействие върху ученето и успехите на учениците. Учителите трябва да са наясно с практиките, които дават на доминиращите групи повече привилегии. Някои конструкции и педагогически практики укрепват неравенствата в системата.

Равенство и справедливост – не е едно и също!

Равенство: всички се третират по еднакъв начин, независимо от техните различия.

Справедливост: отговаря се на нуждите на ученицитепо начин, който позволява на всеки да постигне успехи, в зависимост от персоналните му нужди от обучение.

С други думи, справедливостта предполага равен достъп до образование.

Включете семействата

Какво можете да направите за семействата и общностите да участват в насърчаването на междукултурното разбирателство в училище?

За да може училищата да предоставят справедлив достъп до образование на всички ученици, учители трябва да установят връзки със семействата.

Когато родителите участват в училищни дейности на децата си, резултатът е по-богати преживявания за всички ученици от класа.

Училищата - чрез свои политики, процедури и действия - са в състояние да дадат пример за насърчаване на многообразието.

Много от учениците са маргинализирани, защото те не са част от доминиращата култура, водят двоен живот. Тези ученици живеят в два различни свята. Добрите отношения със семействата им и членовете на техните общности ще ви помогнат да откриете и разберете живота на учениците извън училище, което ще подобри взаимодействието с тях, за да им се помогне да се интегрират в училищната среда.

Училището и общностите могат да работят заедно за управление и решаване на конфликти. Както и за смекчаване на последиците от маргинализация.

Бъдете внимателни, когато се правите предположения за ценностите на родителите. Понякога културните различия могат да ни накарат да мислим, че родителите не се грижат за бъдещето на децата си.

Организирайте кръгла маса в училище - поканете родителите да говорят за своите преживявания, така че учителите да могат по-добре разберат факторите, които формират начина им на живот.Родителите, които участват в кръглата маса трябва да отговарят на различни въпроси като тези по-долу:

1. Вашият живот в България много по-различен ли е от този, който сте имали във вашата държава? Моля, кажете една история за разликите, които са важни за вас.

2. Какво е различното в училищата тук? Какво е подобно? Според Вас какво трябва да бъде училището за децата ви?

3. Във вашата страна каква е връзката между учениците и учителите? Смятате ли, че е различно тук? Харесвате ли начина, по който учителите се държат с децата ви?

4. Знаете ли как да получите необходимата ви информация, за да помогнете на децата си да учат у дома и в училище?

5. Какъв съвет ще ни дадете, който да ни помогне да работим с родители и ученици във вашата общност?

Възползвайте се от предимствата на многообразието, което тези семейства ще внесат в училище. Мислете за семействата и общностите като за ценни ресурси. Поканете родителите да говорят в клас в тяхната област на компетентност, техните интереси или тяхната култура. Родителите може да разказват истории в които те са се чувствали приети или когато са били подложени на дискриминация. Учениците биха могли да извлекат от важни уроци за справяне.

Предупредителни знаци за тормоз

Признаци детето е обект на тормоз

Наблюдавайте за промени в детето. Все пак, имайте предвид, че не всички деца, които са тормозени проявяват предупредителни признаци.

Някои признаци, че могат да посочат по проблем на тормоз са:

Необясними наранявания

Изгубени или унищожени, дрехи, книги, електроника или накити

Честото главоболие или болки в стомаха, гадене или псевдозаболяване

Промени в навиците на хранене, като изведнъж прескачат храна или склонност към преяждане. Децата могат да се върне у дома от училище гладни, защото те не се хранят на обяд.

Проблеми със съня или чести кошмари

Невлизане в часове, загуба на интерес към училищното образование, или отказ да ходят на училище

Внезапна загуба на приятели или избягване на социални ситуации

Чувствата на безпомощност или намалено самочувствие

Саморазрушително поведение, бягство от дома, самонараняване, или опит за самоубийство

Ако някой от признаците е налице не игнорирайте проблема. Търсете помощ веднага.

Признаци, че едно дете е тормози други

Децата, тормозещи другите:

Влизат във физически или словесни битки

Имат приятели, които тормозят другите

Са все по-агресивни

Често се пращани до кабинета на директора

Имат необяснимо допълнителни пари или нови вещи

Обвиняват другите за своите проблеми

Не поемат отговорност за действията си

Са конкуриращи се и се притесняват за тяхната репутация или популярност

Защо не децата търсят помощ?

Статистически по-малко от половината (40%) от инцидентите, свързани с тормоз се разбират от възрастните. Децата не казват на възрастните по много причини:

Тормозът може да направи едно дете се чувстват безпомощно. Децата могат да искат да се справят по своя собствен начин. Те могат да се боят да не бъдат възприети като слаби или клюкари.

Децата могат да се опасяват от ответен удар от страна на детето/цата, което/ито ги тормози/зят.

Тормозът може да бъде унизително преживяване. Децата може да не искат да знаят, възрастните, какво се говори за тях, независимо дали е вярно или невярно. Те могат също така да се страхуват, че възрастните ще ги упрекнат или да ги накажат за това, че са слаби.

Децата, които са обект на тормоз може да се чувстват социално изолирани. Те могат да се чувстват, като че никой не се интересува за тях, или не може да ги разбере.

Децата могат да се страхуват да бъдат отхвърлени от връстниците си. Приятели могат да помогнат за защитата им и те могат да се страхуват да не загубят тази подкрепа.

Рискови фактори

Деца в риск от тормоз

Като цяло, децата, които са тормозени имат един или повече от следните рискови фактори:

Се възприемат като различни от връстниците си

Се възприемат като слаби или не могат да се защитят

Депресирани, тревожни, или имат ниско самочувствие

Са по-малко популярни, отколкото други и/или имат малко приятели

Не се разбират добре с другите и се разглеждат като досадни или провокиращи

Има два вида на деца, които са по-склонни да тормозят други:

Някои от тях са добре свързан с техните връстници, имат социална власт, са прекалено загрижени за своята популярност и искат да доминират или да отговарят за другите.

Други са по-изолирани от връстниците си и могат да бъдат депресирани или тревожни, имат ниско самочувствие, те са по-ангажиран в училище, по-податливи са на натиск от връстници, или не се идентифицират с емоциите или чувствата на другите.

Децата, които имат тези фактори също са по-склонни да тормозят другите;

Са агресивни или лесно разочароващи се

Родителите им са по-малко ангажирани с тях или имат проблеми у дома

Мисляте, че са по-зле от другите

Имат проблеми с правилата

Виждат насилието по позитивен начин

Имат приятели, които тормозят другите

Не забравяйте, че тези, които тормозят другите не трябва да бъде по-силни или по-едри от тези, които те тормозят.

Дисбалансът на силата може да дойде от редица източници, популярност, сила, когнитивни способности – и деца, които тормозят може да притежават повече от една от тези характеристики.

Ефекти на тормоз

Тормозът може да засегне всеки, тези, които са обект на тормоз, тези, които тормозят, и тези, които са свидетели на тормоза. Тормозът е свързано с много негативни резултати, включително въздействие върху психичното здраве, провокира употребата на наркотични вещества, както и опити за самоубийство. Важно е да се говори с децата, за да се определи дали тормоз или нещо друго е повод за загриженост.

Информиране относно правните параметри и регулации на проявите на ксенофобия, расизъм, нетолерантност и непоносимост.

Днес всички сме свидетели на инкорпорирането на идеологията на расизма и нетолерантността в политическите движения и партии, както и на дискриминация, стимулирана от правителствата. В миналото тези практики са довели човечеството до най-тъмните и мрачни страници на неговата история. От дълго време насам, приоритет на много организации и общества е да предотвратят евентуалното повторение на тези събития. Сега някогашните рискове възникват отново под нова форма в процеса на рязка промяна в развитието на обществата. Това отново ни

подтиква да приоритезираме противодействието срещу дискриминацията, расизма, ксенофобията и нетолерантността.

Всички форми и прояви на расизъм и ксенофобия са несъвместими с ценностите, на които се основава ЕС. Съгласно Договора от Лисабон Съюзът допринася за осигуряването на високо равнище на сигурност чрез мерки за предотвратяване на престъпността, расизма и ксенофобията и за борба с тях .

Рамково решение 2008/913/ПВР на Съвета относно борбата с определени форми и прояви на расизъм и ксенофобия посредством наказателното право беше прието с единодушие на 28 ноември 2008 г. след седем години на преговори. Сложният характер на тези преговори се дължеше главно на различията в правните системи и традиции на държавите членки по отношение на защитата на правото на свобода на изразяване на мнение и нейните граници. Въпреки това бе налице достатъчна обща основа за определянето на валиден за целия Европейски съюз наказателноправен подход към явленията расизъм и ксенофобия, за да се гарантира, че едно и също поведение представлява правонарушение във всички държави членки, както и че ще бъдат предвидени ефективни, съразмерни и възпиращи наказания и санкции срещу физическите и юридическите лица, извършили или отговорни за подобни правонарушения,

Борбата с расизма и ксенофобията трябва да се постави в контекста на основните права: Рамковото решение се основава на необходимостта да се защитят правата на отделния индивид, на групите и на обществото като цяло, като се наказват особено тежките форми на расизъм и ксенофобия и същевременно се зачитат основните права на свобода на сдружаване и свобода на изразяване на мнение. Така то олицетворява „жизненоважното значение на борбата с расовата дискриминация във всички нейни форми и проявления,“ подчертано от Европейския съд по правата на човека, който е потвърдил, че може да е необходимо в „демократичните общества да се наказват или дори да се предотвратяват всички форми на изразяване, разпространяващи, подбуждащи, насърчаващи или оправдаващи омраза, основана на нетърпимост“. Рамковото решение трябва да се прилага в съответствие с основните права, и по-специално свободата на изразяване на мнение и свободата на сдружаване, залегнали в

Хартата на основните права. С Рамковото решение се определя общ подход в областта на наказателното право към определени форми на расизъм и ксенофобия, а именно по отношение на два вида правонарушения — расистките и ксенофобските изказвания, подбуждащи към омраза, и престъпленията от омраза по расистки и ксенофобски подбуди .

Що се отнася до „изказванията, подбуждащи към омраза“, държавите членки трябва да гарантират, че следните умишлени действия са наказуеми, когато са насочени срещу група лица или член на такава група, определена по отношение на раса, цвят на кожата, религия, произход, национална или етническа принадлежност:

– публичното подбуждане към насилие или омраза, включително чрез публично разпространение или раздаване на документи, снимки или други материали;

– публичното оправдаване, отричане или грубо омаловажаване

– на престъпления на геноцид, престъпления срещу човечеството и военни престъпления, определени в членове 6, 7 и 8 от Статута на Международния наказателен съд (наричан по-долу „МНС“); или

– на престъпленията, определени в член 6 от Хартата на Международния военен трибунал, приложена към Лондонското споразумение от 8 август 1945 г., когато действието е извършено по начин, който може да подтикне към насилие или омраза срещу такава група или член на такава група.

Рамковото решение изисква държавите членки да предприемат конкретни мерки в рамките на своите наказателни кодекси по отношение на расистките и ксенофобските мотиви или, при невъзможност, да гарантират, че съдилищата вземат под внимание тези мотиви при определянето на размера на наказанията. Поради дискриминационния характер на расистките и ксенофобските мотиви и тяхното отражение върху отделните лица, групите и обществото като цяло държавите членки трябва да гарантират, че расистките и ксенофобските мотиви биват разобличавани по подходящ начин и че се предприемат адекватни мерки за борба с тях. Расистките и ксенофобски настроения, изразени от лица, формиращи общественото мнение, могат да спомогнат за създаването на климат в обществото, който оправдава расизма и

ксенофобията, и следователно могат да доведат до разпространяването на по-сериозни форми на поведение, като например насилие от расистки подбуди. Публичното осъждане на расизма и ксенофобията от властите, политическите партии и гражданското общество спомага за признаването на сериозността на тези явления и за активната борба срещу расистките и ксенофобски изказвания и поведение.

Стереотипи и предразсъдъци

Данни от изследване:

Ако съпоставим резултатите от настоящето изследване с наличните данни от предходни изследвания в България, можем ясно да проследим устойчивостта на някои стереотипи, но и промяната в обобщения образ на отделните етнически малцинства.

Турци – водещият преди стереотип за турците като "религиозни фанатици" се е запазил, но значително е загубил своята сила. Негативните стереотипи "отмъстителни" и "жестоки" са изчезнали и са заменени от стереотипите "трудолюбиви" и "търговци". Казано с други думи в България се наблюдава положителна промяна и "изчистване" на образа на турците от негативните стереотипи.

Роми – за разлика от стереотипите за турците, тези за ромите показват устойчивост. Стереотипите, че ромите са "крадливи" и "мръсни" запазват водещата си позиция, а стереотипът "невежи" се появява като "необразовани".

Арменци – регистрираните в това изследване стереотипи за арменците се различават от стереотипите, регистрирани в началото на прехода. Ако тогава арменците са смятани за "възприемчиви", "културни", "дейни" и "кротки", то днес, те са считани за "хитри", "скъперници", "дружелюбни", "търговци" и "весели".

Евреите – водещият стереотип, че евреите са "богати" се запазва. Може да се каже, че стереотипите, че са "интелигентни" и "съобразителни" също се възпроизвеждат, посредством двете взаимосвързани категории "умни" и "хитри". Стереотипът "дейни"

се появява като “предприемчиви”. Новият момент в настоящото изследване е стереотипът, че евреите са “скъперници”.

Албанците – от стереотипите за албанците несъмнено се е запазил стереотипът, че са “отмъстителни”. Може също така да се предположи, че регистрираният преди стереотип “зли” е сходен със сега регистрирания стереотип “лоши”, а разликата се дължи на процеса на прекодиране. Всички останали стереотипи за албанците са нови и са пряко свързани с военните действия в Косово.

Българите – в автостереотипа за българите също се наблюдават съществени промени, като за разлика от преди напреден план сега изпъкват множество позитивни характеристики – трудолюбиви, гостоприемни, добродушни, умни. Водещият преди стереотип – “завистливи” се запазва, но е по-слабо изразен от изброените по-горе.

Зад маската на толерантността

В политическия жаргон на България често пъти с гордост се използва понятието “Български етнически модел”, като синоним на толерантност към етническите малцинства в страната. Собствената ни представа, че сме толерантни се формира още от училищната скамейка с популярни цитати като този от Адолф-Хайнц Бекерле – пълномощен министър на Третия райх в България от юни 1941 г. до септември 1944 г. В свое официало писмо той пише: “Израсъл заедно с арменци, гърци и цигани, българинът не намира у евреите никакви недостатъци...”. Шестдесет и пет години по-късно нещата са се променили. Българите днес на всички намират недостатъци – дори на самите себе си.

Стереотипните представи за ромската общност

До голяма степен представата за ромите в България се изгражда на базата на стереотипи и митове. Предпоставка за изграждането на стереотипи спрямо тях са неевропейският им произход, различната им култура и затвореният им начин на живот. Стереотипът обикновено се използва за обозначаване на предубедена, лъжлива представа за етнически групи, дължаща се на расови и национални предразсъдъци. Това са едни от основните причини, които възпират ромската интеграция. Стереотипите могат да се поделят на позитивни и негативни. Позитивните са свързани

с културната самобитност на ромите. Към тях се отнасят ромската музикалност, лоялността към родовата общност, това, че те са много свободолюбиви и находчиви. В същото време, негативните стереотипи са резултат от наложелия се, включително и в медиите, обществено отрицателен образ на ромите. Те са поставени под общ знаменател, т.е. всички се приемат като крадливи, мързеливи, мръсни, диви, агресивни, отмъстителни, злонамерени.

На базата на стереотипите се изгражда представата, че ромите нямат желания за работа и живеят на гърба на държавата. До голяма степен това се дължи на техния по-волен начин на живот – номадството, което абсолютно нормално произтича от индийските им корени. За съжаление, стереотипите много лесно могат да бъдат възприети и от общността, към която се прилагат, и по този начин да се репродуцират. Създава се т.нар. „заучена безпомощност", т.е. бедни сме, гладни сме, неуки сме, дискриминирани сме, какво друго ни остава? С това е свързано оправданието им за краденето на ток, неплащането на данъци и сметки. То обаче, на свой ред, поражда у българите усещането, че са дискриминирани от собствената си държава за сметка на ромската общност.

Когато става дума за стереотипи, следва да отбележим, че такива има и при ромите в отношението им към другите етнически общности. Основното, което може да се каже за нагласите на ромите, е, че те, като цяло, са значително по-толерантни към българското мнозинство и към другите малцинства. Ромите смятат, че българите са умни, амбициозни, избягват тежката работа, алчни, развратни, общителни и др. Под умни обаче имат предвид разумни, здраво стъпили на земята, за разлика от емоционалните и страстни роми. Това поражда друг проблем. Имплицитно, ромите смятат, че никой друг не може да ги разбере, че няма етнос, който да притежава онези сили и добродетели, с които да проникне в дълбините на ромската душа, бит и съзнание.

Въпреки натрупаните негативни стереотипи и предразсъдъци, съществува реална перспектива пред ромската интеграция. За по-лесното им интегриране, трябва да се опознае тяхната етнопсихология, да се промени негативното отношение на българите спрямо ромите и на ромите спрямо българите, което може да се постигне чрез работа

директно на терен с тях с помощта на образовани роми и роми лидери, т.е. на хора, родени и израснали в ромските гета, но въпреки това постигнали успехи.

Оценка на ситуацията, в която се показва непоносимост.

Етнокултурното многообразие в България прави актуален проблема за осигуряване на устойчиво равновесие и равнопоставеност между различните етнически групи, за осмисляне на културната и езиковата им идентичност и пълноценното им интегриране в обществото. Този факт поставя въпросите за преодоляването на комуникационната бариера на първия (майчин) език, който обслужва предимно семейно-битовата среда и втория (българския), който се използва в обществената, икономическата и културната сфера. Тъй като в много населени места няма интензивни контакти с българи, не съществува социална необходимост от усвояване на българския език. Поради тези и други причини при постъпване в училище децата от тези групи имат сериозни езикови проблеми. Създалата се езикова бариера влияе както върху интелектуалното им развитие, така и върху усвояването на български език, което се съпътства с прояви на турскоезична интерференция. Семейството е първата „институция" за социализация и възпитание на детето. От целите, които си поставят родителите и от използваните стратегии за възпитание и взаимодействие с училището, зависи личностното развитие на всяко дете. Слабите връзки между училището, учителите и семействата на децата от етническите малцинства имат съществен принос за изоставането в процеса на обучение и отпадането от училище още в началото на прогимназиалния етап на голяма част от учениците.

За да се осигури превенция, при педагогическото взаимодействие с родителите, учителят трябва да има предвид социо-културните традиции, които изграждат ценностната система на етноса. Особено важен е и фактът, че позициите на учителя и ученика и в двете общества се възприемат по различен начин. Това налага да се познава много добре спецификата на всеки етнос, а оттам педагогическото взаимодействие да се пречупи през призмата на културата и традициите му.

Правилното прилагането на културно-чувствителни подходи за взаимодействие ще даде възможност за по-бързо адаптиране на децата към училищния живот, ще допринесе за създаване на трайни навици за самоподготовка при малките ученици.

За успешно постигне на тези цели съдейства следването на стъпките:

- Като начало наблюдавайте всеки един ученик от класа или групата поотделно;

- Помогнете на всеки един от тях да разбере нивото си на успеваемост;

- За поддържане на активността постепенно повишавайте изискванията си и изграждайте стратегията за „догонване” на по-добрите по съответната учебна дисциплина;

- Предварително определяйте съдържанието и обема на учебния материал;

- Правилно определяйте последователността, в която ще се въвежда учебното съдържание;

- Предвиждайте и коригирайте евентуални грешки;

- Разработете и прилагайте рационални и ефективни похвати в обучението.

Социалната роля на учителя не се изчерпва само с традиционните му задължения да преподава знания, да контролира и оценява учениците. Ефективността на общуването зависи и от това доколко взаимоотношенията между учителя, учениците и родителите се изграждат на принципа на толерантността, формира взаимно уважение, дух на сътрудничество, и създава условия за проява на искрена сърдечност и внимание.

В начална училищна възраст се формират отношения на отговорност, взаимопомощ и другарство, а взаимоотношенията на тези деца се базират на недостатъчни знания и умения. Учителите заемат централно място в системата на взаимоотношенията и те са безспорния авторитет, понякога дори независимо от мнението на някои родители.

За да постигне своите цели, началният учител трябва да следва хуманни принципи и подходи. Освен това на първо място са изискванията:

- Взаимоотношенията с децата да се основават на доверие.
- Възхищавайте се на децата и те ще се стремят да оправдаят похвалите.
- Не демонстрирайте, че имате любимци.
- Децата искат да чувстват колко много означават и мразят да бъдат пренебрегвани.
- Когато е възможно, оставете децата сами да избират, така ще се създаде възможност те сами да имат чувство на отговорност и това ще повиши самочувствието им.
- Обобщавайки, в заключение може да се каже, че комуникативните умения, непрекъснатите квалификации и не на последно място включването на учителят в различни форми за усъвършенстване на професионално-педагогическата компетентност за работа в мултикултурна среда, са от решаващо значение за приобщаването на „различните” децата към училището.

Основни принципи за работа с деца от различни етноси и култури

Расизмът и ксенофобията са преки нарушения на принципите на свобода, демокрация, зачитане на човешките права и основните свободи, както и на принципа на правовата

държава, на които се основава Европейският съюз и които са общоприети от държавите членки.

Преподавателите на ученици от 7÷10-ти класове, училищни психолози и останалият персонал в училищните администрации имат задачата освен да образоват децата да го направят и в духът на тези ценности, на толерантност и на признаване културата на другия.

Педагого-психологическата работа с младите хора на тази възраст, доближаващи се към своята зрялост е с изключителен потенциал за повлияване върху предразсъдъците и стереотипите, които те имат или изграждат.

Училищните специалисти заедно с родителите на учениците са тези, които играят най-голяма роля при решаване на конфликтни и кризистни ситуации, свързани с агресия, насилие и други подобни, основаващи се на етнически, религиозни, полови, социални и други признаци.

В подкрепа на педагогическия персонал сме извели няколко основни принципи за робата с деца от различни етноси и култури, така че да се улесни образователния процес в междукултурна среда.

"Единство в многообразието"

„Единство в многообразието” освен мото на Европейския съюз е един от принципите, които трябва да ни водят и в работата ни с деца от различни етноси и култури. Нека да научим децата ни, че различието е нещо хубаво и може да го използваме, за да се сближаваме с другите.

Хубаво е децата да знаят, че ако всяко има различни умения, знания или интереси, то ако работят или творят заедно могат да постигнат повече, отколкото ако позволят на различията да ги делят.

Принципът „всеки човек произлиза от културата”

Този принцип предполага винаги да се взима предвид, че културните групи, представени в класа и техните семейства имат своите особености. Това изисква проучване и изучаване от страна на учителя на точна информация за:

- културата на тези групи;
- стереотипите, които имат те и които има по техен адрес;
- техните празници;
- техните обичаи и традиции.

Важно е преподавателят да направи това с цел да:

позволи на децата да запазят собствената си културна идентичност, докато придобиват нови умения и знания, необходими, за да бъдат равнопоставена част от общество.

- позволи на останалите деца, които не са част от малцинството да приемат културата на съучениците си;
- си помогне сам и да използва подходящи практики и методи за преподаване. Това ще доведе до намаляване на проблемните ситуации в часовете, а и в извънкласните дейности, с което ще намали своя собствен стрес, този на децата и техните семейства.

При този принцип е важно да се дава възможност на децата да изградят съзнание, уважение и признателност към отделните културни различия. Това е от полза за всички деца. Трябва да се вземе предвид, че всяко дете има и свои лични пристрастия, които също са предизвикателство и поставят бариера пред междукултурното общуване.

Преподаване чрез интегрирано учебно съдържание

Този принцип предполага педагогическият персонал при работата си с деца от различни култури и етноси да е взел предвид техните особености. На база на това той може да използва при преподаването:

- примери от различните култури;
- разнообразна информация и използване на източници от различните етноси и/или малцинствени групи;
- данни за и от различните култури.

По този начин се гарантира, че всички ще се чувстват на едно ниво и равнопоставени в процеса на работа. Така самите деца се опознават и се разбират едно друго по-лесно, като никое няма чувството за превъзходство, а напротив всяко има усещането, че има принос и място в националната култура.

Създаване на условия за намаляване на предразсъдъците

Редуцирането на предразсъдъците сред децата води до по-демократично и толерантно отношение към другия. Дори самото опознаване (например чрез дискусии) на значението на думи като предразсъдъци и стереотипи помага на децата сами да се учат и да си взаимодействат в дух на толерантност.

Възприемането на „другия” не като чужд и /или различен, а като индивид със свои собствени характеристики и по това напълно равнопоставен с нас самите, създава положителни взаимоотношение на децата едно спрямо друго.

Безпристрастност и равнопоставено отношение спрямо всеки от участващите в комуникацията

Изключително важна предпоставка за успешната интеграция на децата е преподавателят да не проявява симпатия или антипатия към отделни ученици, защото това може да се изтълкува като белег за дискриминация на база етнос или култура.

Това е важен педагогически принцип, но в междукултурна среда неговото значение е ключово за създаване на доверие между участниците в обучителния процес и ефективност при работата с децата от различни етноси и култури.

Предоставяне на условия за свободно изразяване и изказване на мнение на всички деца и участници в междукултурната среда

Така нареченото овластяването е "система", която дава възможност на учениците да развиват и да вървят напред академично. Учителят трябва да гарантира, че в класната му стая всяко дете има право и се чувства спокойно свободно да изразява и изказва мнението си по всяка тема, която се обсъжда в работния процес. Децата могат да бъдат насърчавани да поемат инициативата и заедно да организират дискусии, ателиета, представления на избрани от тях теми, които представляват интерес за всички.

Зачитане човешките права на всички

Учителите, както и семейството имат ролята да учат децата в зачитане на човешката личност, човешкото достойнство и човешките права, уважение към личността и свободата. Изградени тези принципи в децата, те сами могат да преценят кое поведение е подходящо. Знанията и достъпа до повече информация им позволява сами да изградят своя представа за толерантност.

Насърчаването на самочувствие, спонтанност, любознателност и самодисциплина

В мултикултурна среда в училище този принцип е от голямо значение. Това съдейства за:

- развитието на социалното и емоционалното здраве на детето.
- повишаване на умствените процеси на детето и на концептуалните и комуникационни умения.
- засилване чувството за достойнство при децата и изграждане на убеденост в собствената им стойност.

Изграждайки това в децата те са по-издръжливи и готови да се справя в мултикултурна среда.

Насърчаване на извънкласни дейности, съвместно с родители, деца, педагогически персонал

Увеличаване на възможностите родителите на децата да общуват с преподавателя и родителите на останалите деца.

Хубаво е да целите семействата на всички деца, както и обществото да бъдат включени в общи извънкласни дейности. По-често не децата, а родителите и семействата им са тези, при които битуват определени предразсъдъци или стереотипи. Извършването на общи дейности ги поставя в приятелска и непринудена среда, в която се опознават и преодоляват неусетно тези предварително изградени в тях предразсъдъци.

Проявявайте инициативност! Вие сте важен/а!

При използване на чужди практики, трябва винаги да се има предвид, че те може да не се приемат добре във всяка класна стая. Затова учителят сам трябва да реши как би могъл най-добре да ги адаптира в неговия клас.

Уверете се, че познавате различните културни групи в класа!

Липсата на знания и на разбиране на културите в класната стая може да доведе до развитие на стереотипи, като например възприемането, че учениците от различна култура имат по-ниско интелектуално ниво.

Опитайте се да не показвате Вашите лични убеждения и нагласи и бъдете безпристрастни!

Независимо от коя културна група спадате е важно децата да не се почувстват, че Вие изпитвате снизхождение или различно отношение към тях. Важно е както да не ги пренебрегвате, така и да не ги толерирате. Показването на различно отношение във всеки случай е грешен подход.

Разработвайте и използвайте подходящи професионални и педагогически практики, съобразно културните специфики на класа, в който сте!

Учителят може да предприеме специални мерки, за да бъде класната стая сигурно място. Учителят трябва да се адаптира към чувствата, възприятията, а в определени случаи и към езика на учениците, принадлежащи към различни култури (не става въпрос да е се учи езикът им, а да се прояви разбиране към трудностите и препятствията за детето, което не разбира или не владее на достатъчно високо ниво езика на преподаване).

В тази връзка, липсата на адекватен диалог между учител и културно различни ученици може да доведе до тяхното игнориране. В допълнение, тези ученици понякога се намират в трудно положение в класната стая и в училище, защото са потенциални участници и/или жертви на конфликти, породени от различно поведение от официалното такова в културната общност в страната. Конфликтът между двата различни културни свята кара учениците да развиват определени ценности, модели за комуникация, когнитивните процеси и работни навици на собствените си културни преживявания. Въпреки това, тези разлики в културните характеристики не са

синоним на културна малоценност. Затова учителят има ролята да създаде положителна връзка между дома и живота в училище.

Модели на работа, добри практики и упражнения

- ***Мултикултурни подходи в САЩ***

В САЩ има три основни подхода на мултикултурно образование, които са най-широко застъпени.

- Включване в обучението на учебно съдържание за културния плурализъм. Ученето на културния плурализъм е най-традиционния и често срещан подход. Той е с акцент върху уроците, модулите и курсовете за историята, културното наследство и социални проблеми на етническите групи. Тези теми могат да бъдат включени във всеки учебен предмет, но най-често се появяват при социалните изследвания, езиковото обучение и изобразителното изкуство. Друга проява на този подход е да се анализират учебници и други учебни материали относно как да третираме хора с различен цвят или култура и при нужда да ревизираме тези учебни материали , за да се увеличи тяхната точност и цялостното представяне на културното многообразие. Независимо от конкретната стратегия, която се използва, учението за културното многообразие е насочено към осигуряване на повече фактически точна информация за етническите и културните групи, които традиционно са по-слабо представени в обществото и образователни програми в САЩ или са били лекувани с предразсъдъци и предубеждения.

- Обучение на ученици от различни култури;

Основната цел на този подход за мултикултурно образование е, че съществува една интерактивна връзка между култура и знание, образование и етническа

принадлежност и стилове на преподаване. Докато ученето за културния плурализъм подчертава развитие на материали и дизайн на учебни програми, обучението на хора с културни различия дава приоритет на образованието на учителите, развитието на персонала, както

и подобряване на обучението в самата класна стая. Идеята е, че ако нагласите, ценностите и учителите имат ученици от различни култури, то след това решенията, които вземат и действията, които предприемат в планирането и изпълнението на програми ще са по-адекватни и изпитани в практиката. Това означава, че учителите ще могат да осигурят по-културно релевантни инструкции за учениците от различни етнически, расови и социални прослойки.

- Използване на културния плурализъм за преподаване на други учебни предмети и интелектуални умения.

Третият подход за мултикултурно образование съчетава съдържание и процес. На практика това означава, че с помощта на културно плуралистично съдържание и опит в преподаването се натрупват други знания и умения. Етнически и културни материали осигуряват информация и помагат на учениците. Пример за такива материали са етнически романи, поезия, разкази, приказки и фолклор. Те могат да се използват в процеса на преподаване на различни умения за четене, разбиране, лексика, както и да се правят изводи.

Например моделите на етническа миграцията и уседналост могат да бъдат използвани, за да се научат географските посоки и места. Етническите и полови тенденции в заетостта могат да бъдат използвани от учителите и учениците, за да се практикуват и да се покажат математически умения като съотношение, проценти, пропорции и вероятности. Критично мислене, решаване на проблеми, и ценности умения за анализ могат да бъдат изградени сред учениците, като се разглеждат проблеми, събития и ситуации, например в

часовете по история. Могат да се разглеждат и обсъждат като положителни или негативни събития, икономическата експлоатация и/и политическия гнет. Също така се поощрява създаване на стратегии за обучение, атестиране, извънкласни материали, оценката на нуждите, и ученето, за да се максимизира развитието на образователните възможности на учениците от различни култури.

Използването на културния плурализъм във всички учебни дейности като начин за прилагане на мултикултурното образование се основава на четири основни неща:

- Използването на разнообразни средства за постигане на общи резултати от обучението е най-добрият начин да се даде равен шанс за качествено образование на учениците от различни етноси или култури;
- културното многообразие е характерна черта на американското общество, където този модел се прилага и тъй като една от основните функции на училищното образование е социализацията в националната култура, етническият и културен плурализъм трябва да бъде основен елемент на учебния процес;
- Културният плурализъм трябва да проникне във всички измерения на образователния процес, а не да се преподава като отделен и изолиран субект;
- Ефективното и мултикултурното образование изисква комплексни усилия, които да интегрират нагласи, ценности, съдържание и действия и да включват всички аспекти на образователната система едновременно.

Общите принципи на мултикултурното образование в САЩ са подкрепени от няколко по-специфични. Мултикултуралистите описват най-характерните "черти" на мултикултурното образование, както следва:

- Педагогически хуманистичен процес;
- Коригиране и рехабилитация на някои от грешките, които училищата са направлни в обучението на деца от различни култури и етноси;

- Търсене на научна истина и достоверност, като се отдава дължимото признание на приноса на различните групи и култури към колективните постижения на човечеството и на САЩ;
- Постигне на по-голямо разбиране и оценяване на различните култури и народи;
- Работа и по съдържанието и по процеса;
- Образованието трябва да взима предвид и реалния житейски опит на учениците от различни етноси и култури;
- Приемането на разнообразието като нормален факт от живота на човека, обществото в САЩ и на училищното образование;
- Да бъде олицетворение на демократичния идеал за равенство в САЩ.

По-долу са по-специфичните препоръки като синтез по отношение на мултикултурното образование:

- Усилията, предприети за изпълнение на мултикултурното образование трябва да се развият, така че да са подходящи за преподавателите и учениците в контекста на училищната общност.
- Множество техники са необходими, за да се направи мултикултурното образование ефективно.
- Както съдържанието, така и процесите на образованието трябва да бъдат променяни, за да се отразява позитивно културното многообразие.
- Ученици и учители следва да имат право да участват в процеса на реформа на различни нива и по различни начини.
- Различни формати на организации на класната стая трябва често да се използват, за да се даде възможност за променливост, активно участие и иновации в обучението.

План за действие срещу тормоза в Норвегия

Често децата от различни етноси и куртури могат да се превърнат в жертви на ксенофобски настроения и тормоз. Затова нашите партньори в Норвегия са изработоли план за действя срещу подобен тормоз. Той има превантивна цел.

- **Разкриване на тормоза**

От време на време има ситуации в училище, които трябва да бъдат разгледани, а на подминавани. Преди да се започне с решаването на проблема е важно да се осигури, че училището разполага с процедури, така че тези рискове да могат да бъдат идентифицирани на възможно най-ранен етап.

- **Сигнали за опасност / характеристики на тормоз:**
  - Прибиране твърде късно през нощта
  - Увеличаване на отсъствие от училище / Физическо възпитание
  - Болки в стомаха / главата - особено сутрин
  - Много бележки за отсъствие
  - Детено да не се сприятелява или да бъде само
  - Тревожност. Например детедо да напусне класната стая по време на часа
  - Често търсят контакт с учителите
  - Промени в настроението, които водят лесно до сълзи, агресивно поведение и конфликти
  - Търсене на по-млади приятели
  - Често депресирани, тъжни или нещастни
  - Внезапен или постепенен спад в представянето в училище
- **Училището трябва да работи за установяване на тормоз**
  - Учителите, които откриват, че тормозът се извършва в час, трябва да уведомят своевременно психолога на училището.
  - Когато преподавателите смятат, че ситуацията се характеризира с тормоз, директорът трябва да бъде информиран.
  - Преподавателят трябва да се заеме с въпроса за тормоза на ученик чрез провеждане на разговор и/или среща с цел, ако е възможно да се установи всеки тормоз.
- **Следните мерки и полезни практики могат да се използват от учителите, за да се открие източника на тормоз:**
  - Да сключи споразумения с популярните ученици

- Кутия за предложения
- Социално проучване
- Разговори в клас
- Училището и самите учители трябва да насърчават родителите да ги информират, ако научат, че техните собствени или чужди деца са малтретирани или ги тормозят.
- Родителите трябва винаги да бъдат информирани, че детето им е попаднало в случай на тормоз. Смята се, че във всички случаи родители трябва да бъдат информирани на всеки етап.
- Въвеждане на система за наблюдение

Демократично училище в Хадера, Израел

Това е училищен модел, при който учители, родители и деца имат за главна ценност зачитането на човешката личност и човешките права и разбирането, че в центъра на всички процеси е свободният избор на детето в различни образователни области – учениците сами избират какво и как да учат. Зачитането на човешката личност, човешкото достойнство и човешките права, уважение към личността, свобода, демокрация са основни принципи, спазващи се при този модел. Целта на новата образователна система е да развие у детето способността да прави избор, да създава реалността, в която иска да живее и да вижда настоящата реалност като многообразна и многоцелева. Ролята на ученика в училище трябва да е активна, а не пасивна.

В училището детето трябва да се съсредоточи върху избора и определянето на собствените си лични и социални цели и върху развиването на силните си страни, за да е способно да ръководи живота си съобразно тези цели.

Основни цели на образованието трябва да са изграждане на независимост и зачитането на човешкото достойнство и уважение към личността, съгласно дефиницията им във Всеобщата декларация за правата на човека. Всеки ученик има личен учител-съветник, който сам избира измежду преподавателите.

Този метод помага на децата да развият собстено критично мислене, което ги прави по-малко подвластни на ксенофобски убеждения или прояви.

Училищната стратегия за превенция на отпадането на ученици

Училищната стратегия за превенция на отпадането на ученици е изработена в контекста на Европейската платформа срещу бедността и социалното изключване по предложената от Европейската Комисия „Стратегия за интелигентен и устойчив растеж „Европа 2020" и по препоръките, направени във връзка с тях по отношение на превенцията на социалното изключване и за по-добро образование и грижи в периода на ранното детство, насочени към осигуряване на възможности за най-добър старт в живота на всички деца. Основни принципа на стратегията са:

- Всяко дете има право на образование и трябва да има равен достъп до образование;
- Всяко дете може да учи и да се възползва от предимствата, които образованието дава;
- В образователния процес не се допуска дискриминация, основана на раса, народност, пол, етническа принадлежност, социален произход, вероизповедание, обществено положение, увреждане или друг статус;
- Включващото образование предполага промени в образователната система, за да може тя да се адаптира към потребностите на конкретното дете в много по-голяма степен, отколкото детето да се адаптира към системата;
- Различията между децата са източник на многообразие и богатство, а не на проблеми;
- Възгледите и мнението на детето трябва да бъдат взети предвид при неговото участие в училище. Детето следва да бъде стимулирано да участва активно в образователния процес;
- Всички аспекти на образованието, програми и методи на преподаване, както и формите на комуникация следва да бъдат адаптирани, за да се създадат възможности за включване.

Създаване на приобщаващи класове

- ***Как да се уверите, че Вашата класна стая и училището са места, където всички ученици се чувстват приети?***

Учителите трябва да гарантират създаване на приобщаващи среди, в които всеки ученик се чувства в безопасност.

Това е много човешка и естествена потребност учениците да искат да принадлежат към една група. Като част от група имаме чувството, че сме ценни, защитени и с гарантирани интереси. Училището трябва да създава на представителите на различните малцинствени етноси и култури чувство за принадлежност, каквато те имат в семейството си или в своята общност, в която връзките са близки и силни. Знаейки, че учениците виреят в среда, в която те се чувстват сигурни и добре дошли, ние трябва да гарантираме, че всички ученици се чувстват включени в класната стая и в училище.

Учениците, които идват от една култура много по-различна от доминиращата, имат нужда от сигурността, че училището е приобщаващо и се грижи за тях, както и за останалите. Като учител Вие сте отговорни за създаването на тази безопасна среда, улеснявайки положителните взаимодействия и решаването на конфликти по конструктивен начин.

Учениците трябва да имат чувство за принадлежност към училищната общност като към среда, която позволява на всеки да обсъжда спорните въпроси и да дава възможност за решаване на проблеми. Без това чувство на увереност, ученикът има затруднения на всички нива - социални, емоционални и обучителни.

Ако ученикът има усещането, че е част от този клас, той възприема гледните точки на съответната общност. Всички деца имат право да се обучават в приобщаваща среда, да се чувстват безопасно, да усещат зачитане на многообразието и правата на човека, да виждат предоставените възможности за успех.

- ***Други добри практики***

В областта на образованието в мултукулурна страна има много добри практики като тези, които:

- Обхващат учители и училища в различни населени места;
- Включват обучения на непедагогически персонал от училищата, родители,
- ученици и представители на по-широката общественост;
- Съчетават теоретични и практически занимания;
- Засягат много и разнообразни теми;
- Използват различни методи за обучение и обмяна на опит;
- Използват или издават сборници с материали;
- Използват игри за обучение в мултикултурна среда;
- Включват практически занимания за взаимно опознаване и интеркултурна сензитивност;
- Се стремят да развият етническата и културна грамотност;
- Се стрямят да развият и способстват за личностното развитие на децата;
- Корегират предразсъдъците и помогнат за формиране на собствени мнения и нагласи.

- ***Игрите като ефективен модел за работа с деца от различни култури и етноси***

Чрез тях се дава възможност за развитие на комплекс от социални умения:

- комуникативни;
- за работа в екип;
- за преговаряне;
- за решаване на проблеми и вземане на решения;
- за аргументация и защита на идеи;
- за презентация.

Игрите и ролевите, и тези с конкретни правила, се използват като интерактивна форма за организация и интерактивен метод за педагогическо взаимодействие.

Примерни игри

Примерни игри, чрез които се осъществяват задачи, свързани с повишаване на активността на учениците, развиване на техните комуникативни умения, придобиване на социален опит и разглеждане на модели за поведение, които могат да помогнат в работата с борбата срещу ксенофобията и езика на омразата в училищна среща.

- Драматизация на приказки;
- Разиграване на традиции и обичай;
- Пеене на песни, които децата знаят и пеят в тяхната култура;
- Рецитиране на стихотворения;
- Игра “Назови повече думи, които свързваш са дадена от преподавателя тема”- да се развива и обогатява речника на децата.

- ***Практическо занимание за мултиетническа среда***

Цел:

Участниците трябва да разберат и приложат на практика принципите на създаване и подкрепяне на мултиетническата среда.

Описание:

Участниците изполват уменията си за изграждане на среда в класната стая, при която децата от различен етнически произход се чувстват, като у дома си. Участниците са разделени на 4 групи. Дават им се следните задачи:

I-ва група – изграждане на мултиетническа образователна среда в клас с деца от ромски произход, от турски, от български и бежанци, като децата трябва да могат да работят заедно в тази хетерогенна група.

II-ра група - проект за месечен бюлетин на класа с деца от различен етнически произход.

II--та група – проект за провеждане на обща среща с родителите и децата от различен етнически произход.

Необходими материали: постери, маркери, цветни листа, лепило, ножици, естествени материали.

Продължителност: сами преценете

- ***Практическо занимание за празниците в живота на класа***

Цел:

Участниците трябва да научат как да празнуват заедно празниците на различните етнически групи, така че да се чувстват част от една общност.

Описание:

Участниците предлагат идеи за отпразнуване на празниците на всички етнически групи в класа.

Примери:

• Участниците се разделят на 2 групи. Те отразяват върху постер идеите си за това как всички ученици и техните семейства могат да празнуват празниците на различни етнически групи в клас или чрез извънкласна дейност.

• Групите разработват например: “Вечер на ромската култура”, “Вечер на турската култура”, “Вечер на еврейската култура”, “Вечер на арменската култура”, „Вечер на сирийската култура”, „Вечер на пакистанската култура”, “Рамадан байрам”, “Коледа”, “Великден”, “Васильовица” по такъв начин, че да участват всички деца.

Необходими материали: постери, маркери.

Продължителност: колкото Вие прецените

- ***Практическо занимание или ателие „България търси талант“***

Цел:

Децата да покажат различни свои таланти, които те изберат. Могат да представят различни неща, които са типични за тяхната култура или етнос. Така децата се опознават, докато се забавляват.

Описание:

Играят се няколко игри, чрез които се избира жури (три деца –хубаво е да са от различни културни групи).

Оценките се пишат тайно и накрая след смятане на резултатите се обявяват тримата с най-висок резултат, които ще представят номерата си.

Останалите деца, които не изпълняват номер стават публика.

Децата подготвят лисчета с номер на тях и си ги залепят на дрехите.

Журито засича 5 минути, в които участниците могат да репетират това, което ще изпълнят – учителят може да им помага.

Участниците могат да се представят единично, по двойки или по тройки. Участниците представят песни, скечове, вицове, фокуси и всичко уникално, което мислят, че могат да правят.

Продължителност: между 1 час и 3 часа

- ***Практическо занимание „История без край”***

Цел:

Децата имат възможност да развият въображението си и по този начин разкриват вижданията си, страховете и мечтите си и това как се чувстват в този клас. Оттук учителят може да си извади много изводи за работата си с класа. От друга страна, учителят трябва да се крижи всяко дете да има еднаква възможност да продължи историята.

Описание:

Децата се подреждат в кръг. Едно дете започва да разказва история – от 2 до 3 изречения и детето от ляво на него продължава историята отново с 2-3 изречения и така докато не се стигне отново до първото дете.

Продължителност: Учителят трябва да прецени – докато децата се заваблят.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от “Сдружение за прогресивна и отворена комуникация” и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България.